

SVENSKA BOTANISKA FÖRENINGEN

Verksamhetsberättelse 2018

Botanikdagarna 2018 hölls i Västmanland. De kalkrika markerna i Klackbergs gamla gruvområde utanför Norberg erbjuder en spännande vandring och var både botaniskt och industrihistoriskt intressanta.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR SVENSKA BOTANISKA FÖRENINGEN 2018

Svenska Botaniska Föreningen (SBF) fortsätter sitt arbete med att sprida kännedom om den svenska växtvärlden och att skydda och vårda den för framtiden.

Under det gångna året har Föreningen genomfört en rad olika aktiviteter, som Botanikdagarna i Västmanland, och De vilda blommornas dag. Liksom tidigare år genomfördes Föreningskonferensen i Uppsala med intresseväckande föredrag.

Inom arbetet med skydd av våra vilda växter och deras miljöer är en viktig aktivitet att samordna övervakningen av sällsynta och hotade arter – verksamheten Floraväktarna. Där pågår också ett nära samarbete mellan Föreningen och landets regionala botaniska föreningar.

Vidare engagerar sig Föreningen som remissinstans i naturvårdsärenden.

FÖRENINGEN

MEDLEMMAR

Antalet medlemmar i Föreningen var vid årets slut 2479, 201 fler än föregående år, en ökning med 8,8 %. Av dessa var 6 personer hedersmedlemmar, 12 ständiga medlemmar, 73 ungdomsmedlemmar (en ökning med 58 % sedan förra året), och 27 personer medlemmar via "KV Ossian Dahlgrens stipendiefond" i Uppsala.

Under året tillkom 348 nya medlemmar, varav 121 från erbjudandet i samband med De vilda blommornas dag. 147 personer har avslutat sitt medlemskap.

ANSLUTNA FÖRENINGAR

Antalet anslutna föreningar var 2018-12-31 28 st. De bedriver en stor och mångskiftande verksamhet. Totalt omfattar de lokala och regionala föreningarna cirka 6 500 medlemmar.

STYRELSEN

Fram till årsmötet 10 mars 2018 utgjordes styrelsen av Eva Waldemarson, ordförande, Göran Mattiasson vice ordförande, Håkan Sundin kassör, Gunnar Björndahl sekreterare, och övriga ledamöter Magdalena Agestam, Stefan Andersson, Ulla-Britt Andersson, Stefan Grundström, Olof Janson, Jennie Jonsson, Johanne Maad och Tore Mattsson.

Vid årsmötet omvaldes Eva Waldemarson som ordförande. Till styrelseledamöter omvaldes Magdalena Agestam, Stefan Andersson, Ulla-Britt Andersson, Gunnar Björndahl, Olof Janson, Johanne Maad, Göran Mattiasson, Tore Mattsson och Håkan Sundin, samt nyvaldes Jan Andersson och Katarina Stenman.

Vid det konstituerande styrelsemötet utsågs följande funktionärer, utöver ordföranden Eva Waldemarson: Vice ordförande: Göran Mattiasson, kassör: Håkan Sundin, sekreterare: Gunnar Björndahl, värdepappersförvaltare: Olof Janson, personalansvarig: Tore Mattsson.

Styrelsen hade 5 protokollförda sammanträden under 2018: 27–28 januari i Malmö, 9 mars i Uppsala, konstituerande möte 10 mars i Uppsala, styrelseträff 18–20 maj på Sättra Brunn, Västmanland, samt 6–7 oktober i Uppsala.

REVISORER OCH VALBEREDNING

Fram till årsmötet 10 mars 2018 var Lars-Åke Bäckström och Lennart Persson ordinarie revisorer, Bengt Sandkull och Sören Svensson revisorssuppleanter. Vid årsmötet omvaldes samtliga.

Fram till årsmötet utgjordes valberedningen av Evastina Blomgren, Erik Ljungstrand och Barbro Risberg.

Vid årsmötet 10 mars 2018 omvaldes till valberedningen Barbro Risberg samt nyvaldes Gun Ingmansson och Staffan Nilsson. Barbro Risberg utsågs till sammankallande.

KANSLI, PERSONAL

Föreningens kansli har under 2018 haft adressen Norbyvägen 18 A, Uppsala. Styrelsen har fattat beslut om att flytta kansliet till nya lokaler i Kungsängen i södra delen av Uppsala, i en fastighet som tillhör SLU. Fördelarna blir flera: Kansli och lager kommer att vara på samma plats, med bättre kommunikationer, och det blir möjligt för styrelsen att ha möten i Föreningens egna lokaler.

GDPR

Under året trädde den nya dataskyddsförordningen GDPR (General Data Protection Regulation) i kraft. Föreningen har under året arbetat med att säkerställa att verksamheten följer det nya regelverket. Det krävdes bland annat en omfattande inventering av samtliga SBF:s rutiner, och förändringar så att rutinerna numera motsvarar GDPR:s krav. Föreningen hanterar exempelvis medlemsregister, bedriver försäljningsverksamhet, har omfattande arkiv (böcker och tidskrifter), och utgör också arbetsgivare. Målet är därför att GDPR ska genomsyra hela verksamheten via det löpande arbetet.

Bland åtgärder för att säkerställa att regelverket GDPR följs kan nämnas: a) Styrelsen och kansliet har genomgått utbildning i GDPR via kurser och böcker (egenstudier). b) Leverantören för SBFs dataarkiv byttes mot en sådan baserad i Europa (Sverige) för att undvika tvetydigheter. c) Styrelsen har det övergripande ansvaret för att rutinerna följs, medan kansliet svarar för det löpande arbetet. d) Information till våra medlemsföreningar har skett genom utskick av material, samt genom en kortare genomgång under föreningskonferensen 2018. e) Information om föreningens personuppgiftshantering finns dokumenterad på hemsidan svenskbotanik.se/personuppgiftshantering, samt kan beställas från kansliet.

En ytterligare viktig aspekt inom GDPR-regelverket är begreppet Personuppgiftsbiträde (PUB). PUB är den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges (SBF:s) räkning, dvs. i flera fall en leverantör av IT-tjänster. Styrelsen har upprättat PUB-avtal med de externa PUB som anlitas.

Styrelsens ansvarige för GDPR-frågor har under året varit Jan Andersson. GDPR kommer framöver att vara en stående punkt på dagordningen för SBFs styrelsemöten.

ANSTÄLLDA

Lönerevisioner och medarbetarsamtal har under året hållits med föreningens anställda. Tillsammans med styrelsens personalansvarige hölls i november ett personalmöte för att dryfta gemensamma frågor, i Torslanda.

Verksamhetskoordinator är Maria van der Wie. Redaktör för *Svensk Botanisk Tidskrift* är Bengt Carlsson, anställd på 80 %. Redaktör för *Vilda Växter* är Niklas Aronsson, anställd på 30 %. Nationell koordinator av floraväktarverksamheten är Margareta Edqvist, anställd på 50 %. Extrapersonal på kansliet är Anna Backman och Isabell Olevall.

SBF-FÖRLAGET

Det har inte skett någon ny utgivning under 2018. Avtalet om *Närkes flora* avslutades 2018-12-31. *En guide till Ölands växtvärld* har nytryckts och finns sedan november 2018 åter till försäljning

JUBILEUMSFONDEN

Styrelsen beslöt att ändra Jubileumsfondens stadgar, för att ge möjlighet att lämna bidrag även till projekt som inte ges ut på SBF-förlaget.

TIDSKRIFTER

För båda tidskrifterna är Ulla-Britt Andersson ansvarig utgivare.

SVENSK BOTANISK TIDSKRIFT

Svensk Botanisk tidskrift har under 2018 kommit ut med 6 nummer, varav ett dubbelnummer (3–4). Skanningen av gamla nummer av *Svensk Botanisk Tidskrift* är slutförd. De inskannade tidskriftsnumren finns tillgängliga på Digitalt Vetenskapligt Arkiv (www.diva-portal.org).

VILDA VÄXTER

Vilda Växter har kommit ut med 4 nummer under 2018.

VERKSAMHET

FÖRENINGSKONFERENSEN – ÅRSMÖTET – GULLLUPPEN

Föreningskonferensen genomfördes 10–11 mars i Uppsala. Årets tema var ”Arter”.

Ett referat finns i *Svensk Botanisk Tidskrift* nr 2, s. 139.

Årsmötet 2018 genomfördes lördagen den 10 mars, på Clarion Hotel Gillet, Uppsala, i samband med Föreningskonferensen.

Vid årsmötet beslutades för andra gången, och därmed slutgiltigt, om nya stadgar för Svenska Botaniska Föreningen.

Guldluppen för 2018 tilldelades **Birgitta Herloff**, Göteborg, för mångåriga insatser bl.a. i samband med utgivandet av *Bobusläns Flora* och som redaktör för tidskriften *Calluna*. Mer om Birgitta Herloff finns bl.a. att läsa i *Vilda Växter* nr 2, s. 7.

FOTO: Evasina Blomgren

Birgitta Herloff

VÄRKOLLEN

För fjärde året i rad genomförde Svenska Botaniska Föreningen tillsammans med forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) Värkollen under Valborgshelgen.

Värkollen är ett medborgarforskningsprojekt där forskare analyserar data om vårtecken, som allmänheten rapporterat in. Tanken är att få en ögonblicksbild av hur långt våren kommit i landet vid Valborgshelgen, och jämföra denna ögonblicksbild med historiska data.

Antalet inrapporterade observationer har stigit år från år, och 2018 fick vi in ca 8 500 observationer. Dessa visade bland annat att 2018 hade björkarnas lövsprickning hunnit 50 mil längre norrut, jämfört med vad som var normalt under åren kring 1918.

UNGDOMSLÄGER

Ett ungdomsläger genomfördes i juni 2018 i Västergötland, med bas i Hällekis på Kinnekulle. Ett referat finns i *Vilda Växter* nr 3, s. 6.

DE VILDA BLOMMORNAS DAG

År 2018 genomfördes 117 registrerade vandringar, med 1 385 deltagare. Tyvärr var detta en minskning från 2017, då det var 135 vandringar och något fler deltagare. 121 nya medlemmar anmälde sig i samband med De vilda blommornas dag. Det finns många medarrangörer, förutom de regionala botaniska föreningarna, även bl.a. kyrkan och olika stiftelser. Några bilder från olika vandringar finns i *Vilda Växter* nr 3, s. 11.

Vidare kan nämnas, att hemsidan för De vilda blommornas dag har uppdaterats.

Ansvarig i styrelsen är Johanne Maad.

BOTANIKDAGARNA – I VÄSTMANLAND

Botanikdagarna 2018 genomfördes i Västmanland 5–7 juli, med ankomst på kvällen 4 juli. Baslägret var Sättra Brunn sydväst om Sala. Arrangör var Botaniska föreningen i Västmanlands län. Bland deltagarna fanns 6 st stipendiater.

Efter de tre utflyktsdagarna stannade ett antal deltagare kvar i Västmanland under söndagen för att medverka vid kärlväxtinventeringen inom det pågående floraprojektet i Västmanlands län.

Vi riktar ett stort tack till alla medverkande vid Botanikdagarna, särskilt till de ansvariga inom Botaniska Föreningen i Västmanlands län.

Referat från Botanikdagarna finns i *Vilda Växter* nr 3, s. 12–13, och *Svensk Botanisk Tidsskrift* nr 6, s. 394–401.

RESOR

Inga resor genomfördes i regi av Svenska Botaniska Föreningen under 2018.

SAMVERKAN OCH LIKANDE

BIOSAM

BIOSAM är ett samarbetsforum mellan Svenska Botaniska Föreningen, Birdlife Sverige, Sveriges Mykologiska Förening och Sveriges Entomologiska Förening. Under året har även Mossornas Vänner och Svensk Lichenologisk Förening anslutit sig.

BIOSAM skickade i februari en skrivelse till Naturvårdsverket om betydelsen av artkunskap, och därmed våra föreningars betydelse för naturvården. Särskilt betonades nödvändigheten att föreningarna får tillgång till ekonomiska och andra resurser för att kunna bedriva sin viktiga verksamhet. Ett möte med företrädare för Naturvårdsverket, om innehållet i skrivelsen, hölls 7 februari. Tore Mattsson och Magdalena Agestam deltog för SBF:s räkning.

Ett möte för att diskutera frågor som BIOSAM bör engagera sig i hölls i Skövde 24 mars. Tore Mattsson och Magdalena Agestam deltog.

En skrivelse till landsbygdsministern och miljöministern beträffande det prekära läget för den biologiska mångfalden i odlingslandskapet togs fram och skickades in i juni. Skrivelsen undertecknades bl.a. av ordförandena i de föreningar som ingår i BIOSAM samt Naturskyddsföreningen.

Den 13 december hölls ett telefonmöte med deltagare från BIOSAM-föreningarna för att diskutera kommande verksamhet. Tore Mattsson deltog.

KOMMITTÉN FÖR SVENSKA VÄXTNAMN

Växtnamngruppen har under året haft ett möte, den 16 januari. I övrigt har alla namnfrågor behandlats per e-post. Gruppen har hanterat ca 100 namnärenden under 2018. Dessa var fördelade enligt följande: kärleväxter (75), mossor (15) och svampar och lavar (10). De flesta ärendena behandlar ett eller ett fåtal namn, men några omfattar listor med tiotal eller till och med hundratals namn.

Beträffande kommitténs personsammansättning kan nämnas att tidigare vakanser har återbesatts av Christina Wedén (svampexpert) och Niklas Lönnell (mossexpert), så nu är alla relevanta organismgrupper återigen representerade i namngruppen. Under året uppstod dock en vakans för posten som språkexpert. Svenska Botaniska Föreningens representant i kommittén har varit Stefan Andersson.

NORDENMÖTE PÅ ISLAND

Det årliga mötet med de nordiska botaniska föreningarna genomfördes 14 juli, i Reykjavík. Från Svenska Botaniska Föreningen deltog Maria van der Wie, Katarina Stenman, Stefan Grundström och Stefan Andersson.

TRÄDGÅRDSMÄSSAN NORDISKA TRÄDGÅRDAR, ÄLVSJÖ, 22–25 MARS

Föreningen deltog i Trädgårdsmässan 2018, men styrelsen beslöt sedan att Föreningen inte kommer att delta 2019. Anledningen är att det går åt mycket arbetstid för Föreningens anställda i förhållande till utbytet med att delta i mässan.

FALSTERBO BIRD SHOW

Eva Waldemarson representerade Föreningen vid Falsterbo Bird Show. Drygt 100 utdelade exemplar av *Vilda Växter* samt ett sextiotal deltagare på blomstervandringar är tydliga resultat. Många deltagare förvånades också när de fick höra att det finns botaniska föreningar i Sverige.

ÅRETS VÄXT

Årets växt 2018 var de tre arterna **gullpudror** (släktet *Chrysosplenium*). Det har kommit in ca 900 rapporter beträffande gullpudra (*C. alternifolium*), en rapport om en stor lokal med kustgullpudra (*C. oppositifolium*), med omkring 1 000–1 500 plantor, samt två rapporter om polargullpudra (*C. tetrandrum*), på lokaler där den inte har setts sedan 2003. En mer utförlig artikel om årets växt 2018 kommer i *Svensk Botanisk Tidskrift* under våren 2019.

ÅRETS MOSSA

Årets mossa var **vattenstjärna** (*Ricciocarpus natans*). 38 rapporter har kommit in.

FLORAVÄKTARNA

Svenska Botaniska Föreningen arbetar på uppdrag av ArtDatabanken med nationell koordinering av floraväktarverksamheten. Mer information redovisas i den särskilda verksamhetsberättelsen för Floraväktarna.

Runt 500 floraväktare har varit aktiva i landet under 2018. Sammanlagt har 5786 lokaler för de hotade arterna besökts.

FLORAVÄKTARRÅDET

Floraväktarrådet möttes i Nässjö 6 december. Då diskuterades bl.a. arbetet med validering av det som rapporteras till Artportalen, en ny version av handledningen för Floraväktarna, det kommande mötet för de regionala samordnarna, ekonomi, läger, samt fokusarter 2019. I Floraväktarrådet ingår: Mora Aronsson – ArtDatabanken, länsansvarig i Uppsala län, Ulla-Britt Andersson – SBF, Sebastian Sundberg – ArtDatabanken, Åke Widgren – länsansvarig i Blekinge och Henrik Josefsson – Länsstyrelsen i Örebro län.

TRÄFFAR FÖR FLORAVÄKTARE

Under 2018 har följande floraväktarområden besökts: Stockholms län, Hallands län, Västernorrlands län, Skåne län, Södermanlands län och Östergötlands län.

Den 1–5 juni hölls ett samordnarmöte i Skellefteå för alla områdesansvariga. Fokus under mötet låg på att gå igenom validering av våra floraväktararter i Artportalen.

Helgen 18–20 maj genomfördes en kurs i Sandviken, med ett tjugotal deltagare.

Ett floraväktarläger hölls i Norrbotten 5–9 augusti. Ett tiotal floraväktare utgick från Haparanda. Fokus låg på att söka efter praktnejlika, strandviva och bottnisk malört.

MÖTEN MED MYNDIGHETER OCH ORGANISATIONER

Under det gångna året har Margareta Edqvist deltagit i och samverkat med bl.a. ArtDatabanken, Artportalsrådet m.m. rörande Artportalen, Nationell valideringsgrupp för kärlväxter, Flora- och faunavårdskonferensen i Uppsala och en workshop i Göteborgs botaniska trädgård om odling och utplantering av mosippa.

ARTPORTALEN

Arbetet med rapportering av floraväktardata till Artportalen har fungerat bra 2018, men ännu saknas vissa funktioner som skulle underlätta arbetet. Föreningen samarbetar med ArtDatabanken för att hitta konstruktiva och effektiva lösningar.

Den 20–21 oktober hölls en valideringsworkshop i Uppsala med ett tjugofemtal deltagare. Flera projekt har kommit igång bra med valideringen av floraväktardata.

Svenska Botaniska Föreningen är, genom Floraväktarnas nationella koordinatör Margareta Edqvist, representerad i Artportalsrådet.

FLORAVÅRDSFRÅGOR

Nationalpark eller kalkbrott på norra Gotland

Svenska Botaniska Föreningen har tillsammans med Gotlands Botaniska Förening sedan 2005 arbetat framgångsrikt för att skydda Bästeträskområdet. Samtidigt har Föreningen aktivt motsatt sig att täktverksamhet bedrivs i området. Bergtäkt skadar både naturvärden och vattenförsörjning på sätt som aldrig kan repareras.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMAR

Svenska Botaniska Föreningen och flera andra organisationer/berörda överklagade beslutet från Mark- och miljödomstolen den 2 juni 2014 att lämna Nordkalk och SMA Mineral tillstånd att bedriva täktverksamhet i området. Domstolen inväntade regeringens beslut om Natura 2000, innan ärendet kunde avgöras. Mark- och miljööverdomstolens domar den 11 september 2018 stoppar planerna på nya kalkbrott i Bästeträskområdet.

Nordkalk och SMA Mineral överklagade beslutet till Högsta domstolen, som under 2019 avgör om bolagen får prövningstillstånd.

I *Svensk Botanisk Tidskrift* (häfte 5, 2018) har Bo Göran Johansson, vice ordförande i Gotlands Botaniska Förening, i kolumnen "Reflexion" under rubriken "Den långa resan" lämnat synpunkter på processen.

NATURA 2000-OMRÅDET BÄSTETRÄSK

Föreningen framförde i april 2012 till EU-kommissionen att Bästeträskområdet borde ingå i Natura 2000, och har även framfört denna synpunkt till svenska myndigheter i samband med att brister i Natura 2000-nätverket skulle elimineras.

Regeringen beslöt den 31 augusti 2015 att anmäla det världsunika området Bästeträsk till Natura 2000. Beslutet fastställdes av Högsta förvaltningsdomstolen efter överklagan från kalkbolagen Nordkalk och SMA Mineral. EU-kommissionen beslöt den 12 december 2017 att det utvidgade Bästeträskområdet (SE0340120) ska ingå i det ekologiska nätverket Natura 2000.

FÖRSTUDIEN OM NATIONALPARKEN BÄSTETRÄSK

Under 2016 startade Naturvårdsverket arbetet med "Förstudie Bästeträsk" tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Gotlands län och Region Gotland i syfte att bilda nationalparken Bästeträsk, vilket Föreningen föreslog redan 2005. Bästeträskområdet ingår sedan 2008 i Sveriges nationalparksplan.

Förstudien har under 2018 fördjupats och godkänts av de 4 organisationerna. Om parterna också godkänner att nationalparken inrättas är inte klart, eftersom Region Gotland vill lämna besked först under 2019.

I "Nationalpark eller kalkbrott?", som kan läsas på Föreningens hemsida, sammanfattas händelserna av Göran Mattiasson, Föreningens vice ordförande, som har ansvarat för Föreningens skrivelser under perioden 2005–2018.

Invasiva arter

I styrelsen har Tore Mattsson bevakat frågan.

TACK

Slutligen vill vi alla i styrelsen för Svenska Botaniska Föreningen rikta ett tack till alla, medlemmar och andra, som har gjort verksamheten under år 2018 möjlig!

Eva Waldemarson

Magdalena Agestam

Jan Andersson

Stefan Andersson

Ulla-Britt Andersson

Gunnar Björndahl

Olof Janson

Johanne Maad

Göran Mattiasson

Tore Mattsson

Katarina Stenman

Håkan Sundin